

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Hertig Karls förskola

Läsår 2023/2024

**Antagen
Mariestad
2023-10-17**

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Hertig Karls förskola
Datum för antagande:	2023-10-17
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Hertig Karls förskola
Giltighetstid:	Läsåret 2023/2024
Tidpunkt för aktualisering:	2023
Dokumentansvarig:	Rektor Marita Lemming

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- **Plan**
Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Syfte	5
1.2. Ansvar.....	5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan	5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår.....	5
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	6
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier.....	6
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår	8
3.1 Metod/kartläggning.....	8
3.2 Kränkande behandling	8
3.3 Sexuella trakasserier	9
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier.....	9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret.....	11
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	12
4.1. Barns/elevs delaktighet	12
4.2. Medarbetares delaktighet.....	12
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	13
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	13
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	14
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	15
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling	16
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	16
5.6 När verksamheten diskriminerar barn	16
6. Referenser	17
7. Bilagor	18
7.1 Definitioner.....	18
7.2 Lagstiftning och styrdokument	20
7.3 Anmälningsskyldighet.....	21

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Hertig Karls förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor för Hertig Karls förskola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på Hertig Karls förskola	Åtgärd uppfylld Ja/Nej
Ge barnen förutsättningar att känna sig delaktiga, viktiga och behövda genom att se allas olikheter som en tillgång i barngruppen.	Ja
Vi påminner och stödjer varandra i att låta alla barn göra och leka samma saker oavsett kön.	Ja
Vi arbetar med värdegrunden.	Ja
Använda handlingsplan etnisk tillhörighet.	Ja
Vi arbetar med normbrytande mönster.	Ja
Vara uppmärksamma på att barn har kamrater att leka med och leksaker och aktiviteter som passar deras utvecklingsnivå. Barn ska inte bli kategoriserade som stora eller små.	Ja
Förhindra att kränkningar eller bråk uppstår på gården.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Två anmälningar av kränkningar/trakasserier/sexuella trakasserier har gjorts på enheten under läsåret 2022/2023. Det handlar om fysisk kränkning samt sexuella trakasserier.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Värdegrundsarbetet

Genom att vi arbetat med kompisböckerna där värdegrunden varit i fokus så har vi kunnat arbeta mot våra mål i PDK. Vi anser att böckerna har varit ett bra innehåll att arbeta med. Genom att vi delat barnen i mindre undervisningsgrupper så har barnen ökat sin empatiska förmåga, samarbete och sitt språkliga lärande. Vi har varit närvarande, lyhörda och engagerade pedagoger vilket har lett till att trygga och tillitsfulla relationer utvecklats. Vi kan se att barnen har lättare för att uttrycka och förstå sina känslor genom att vi arbetat och reflekterat mycket kring känslor. Genom att barnen lärt sig att sätta ord på och förstå sina känslor har det uppstått mindre konflikter. Genom att barnen har kunnat förklara hur de känner så har de fått verktyg till att hantera konflikter. Vi pedagoger har även varit närvarande och bekräftat barnen i deras olika känslouttryck.

Barnkonventionens fyra grundprinciper: Alla barn har samma rättigheter, Barnets bästa ska alltid komma först, Varje barn har rätt att överleva och utvecklas, Varje barn har rätt att uttrycka sin åsikt

Lpfö18

Uttryckssätt

Vi har använt oss av många olika uttryckssätt vilket har bidragit till ett ökat lärande hos barnen. Våra observationer av barnen har lett till att vi kunnat anpassa aktiviteter/material och uttryckssätt efter barnens proximala utvecklingszon. Vi pedagoger har tänkt på att ge barnen eget ansvar utefter deras förmåga för att barnen ska kunna växa med uppgiften. Vi upplever att barnen fått stärkt självkänsla genom att vi haft ett förhållningssätt där vi tror på barnens förmågor. Barnen har själva fått äga sitt projekt vilket lett till att de varit delaktiga i sitt lärande. Dokumentationerna av projektet har gjort att barnen kunnat reflektera och följa sitt lärande.

Utemiljö

Vi har inte fördelat oss så mycket på gården som vi önskat. Detta beror dels på att det är ett tillfälle då vi pedagoger kan mötas och diskutera och att det inte funnits någon planering för olika lärarledda aktiviteter på gården. Vi anser att det skulle vara bra med en utegrupp där vi kunde planera och diskutera hur vi vill arbeta på gården. Vi behöver diskutera hur den lilla gården ska användas inför hösten och vilket syfte den ska ha. Dansen behöver utvecklas hur kan vi förbättra detta inför hösten? Går det att göra något annat än dans, kan vi ha flera aktiviteter där barnen får göra val?

Arbetslag

Personalförändringar under läsåret har påverkat undervisningskvaliteten samt samsynen i målen. Eftersom det har varit mycket rotation i arbetslagen så har det tagit längre tid att nå fram till målen.

Varför blev det som det blev?

Eftersom vi arbetat utifrån långsamhetens pedagogik, så har vi låtit det ta tid. Det är ett ständigt lärande, som är föränderligt under hela läsåret.

Lundström menar att när vi låter undersökandet ta tid, visar vi barnen att det vi gör är värdefullt. Att ge värde åt långsambeten är omsorg, för det betyder att vi ger vår tid till den vi möter.

Vilka val har vi gjort och varför?

Vi har valt att arbeta med kompisböckerna gemensamt i hela huset. Det har gjort att vi kunnat sträva efter samma mål samt att alla barn känner igen karaktärerna i böckerna. Det har även lett till att vi pedagoger strävat efter ett likvärdigt förhållningssätt gentemot barnen. Anledningen till att vi valde kompisböckerna berodde på att innehållet bygger på barnkonventionen vilket är grunden för våra mål i normer och värden. *Klang Jensen och Pihlgren menar att Högläsning och lärandets starkaste funktion är kanske att de bjuder in barnen till att förstå sig själv och världen på ett annat sätt. Filosofen Paul Ricoeur uttrycker det som att när man läser så överklagar man sig själv, man kan se sig och sina tankar i ett annat ljus. Barnet kan identifiera sig med fiktiva personer och varelser och därmed också få stöd i att förbereda sig för olika situationer i livet och kunna reda ut egna problem.*

Vi har varit närvarande pedagoger för att kunna förhindra att konflikter och kränkningar uppstår. Vi har stävat efter att lösa konflikter utan att avbryta leken. Genom att vara närvarande har vi också kunnat uppmärksamma barnens intressen och lärande.

Ann S Pihlgren menar att språket är grundläggande för människans sätt att skapa relationer och umgås socialt med andra. Språket hjälper till att knyta kontakter, utreda, uttrycka en åsikt, förhandla, kompromissa och att lyssna på andras tankar och idéer.

Vi har delat upp oss på de två gårdarna för att främja och bygga nya relationer, samt förebygga konflikter och skapa ett lugn i leken.

Undervisningen har varit baserad på:

- Läroplanen lpfö18
- Barnkonventionen
- Martina Lundström, Det synliga barnet 2016
- Ann S Pihlgren, Undervisningsstrategier i förskolan
- Katinka Vikingsen, Rum för lärande 2020
- Mariestads kommuns helhetsidé

Kan vi identifiera några mönster? Likheter/Skillnader

Vi kan se gemensamma mönster, som att dela in barnen i olika undervisningsgrupper och att temat i projektgrupperna har haft samma utgångspunkt. Vi har lagt mycket fokus på det sociala, och att bygga relationer.

Vi alla ser utmaningar i att ta med det pedagogiska arbetet ut på gården.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom diskussioner i arbetslaget och genom att samtala och lyssna in barnen samt genom att analysera föregående års plan kan vi se vilka risker och hinder som kan förekomma i utbildningen.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks
<p><i>Kränkande behandling</i></p> <p>När barn pratar annat språk än svenska med varandra.</p> <p>Barnen går undan i miljöerna, och kränkningar kan ske.</p>	<p>Det finns risk att vi missar kränkningar mellan barn som pratar ett annat språk för att vi inte förstår och vet vad de säger.</p> <p>Om pedagoger inte sprider ut sig i alla miljöer finns risk att vi inte upptäcker och kan förhindra kränkande behandling, då barnen rör sig över stora ytor. När barnen går undan ser pedagogerna inte vad som sker i situationen, såvida vi inte är utspridda eller har uppsikt över vad som sker, ex när barn som har svårt att acceptera andras olikheter utsätter de barnen för kränkningar.</p>

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks
<p><i>Sexuella trakasserier</i></p> <p>Det finns risk för sexuella trakasserier eftersom barnen har möjlighet att gå undan i våra miljöer.</p>	<p>Barnen ska ha möjlighet att kunna gå undan och få leka i fred, som en del av barnens utveckling. Barnen får dock aldrig vara riktigt i fred, då vi pedagoger kan se leken genom fönster på dörren, och att dörrar inte får vara helt stängda. Vi pedagoger måste vara närvarande, härvarande och hörvarande för att förhindra sexuella trakasserier.</p>

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks

<p><i>Kön</i></p> <p>Det finns en risk för att barn kan känna att de blir annorlunda bemötta beroende på kön.</p>	<p>Samhällets gamla normer påverkar oss och vi kan omedvetet bemöta barnen fel då vi säger ”kom alla tjejer”, ”hej på er killar” etc. Det är lätt att falla in i bemötande som ”vilka fina skor” eller ”vilken cool tröja”.</p>
<p><i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i></p> <p>Det kan finnas barn som lever i familjekonstellation med könsöverskridande identiteter och som då kan känna sig annorlunda. Det kan också finnas barn som upplever att de är födda i fel kropp och dessa barn kan vara i riskzonen för att känna sig kränkta av både vuxna och barn.</p>	<p>Om barn inte kan uttrycka sina känslor kan vi vuxna benämna dem med fel kön. Då det inte finns någon med uttalad könsöverskridande identitet eller uttryck på förskolan kan barn känna att de saknar någon att identifiera sig med eller sätta ord på det de känner.</p>
<p><i>Etnisk tillhörighet</i></p> <p>Det finns en risk att barn kan känna att de blir annorlunda bemötta utifrån sin etniska tillhörighet.</p>	<p>Om vi pedagoger inte har ett öppet och accepterande förhållningssätt om alla människors lika värde, och inte aktivt arbetar med värdegrunden med barnen, finns risken för kränkning.</p>
<p><i>Religion eller annan trosuppfattning</i></p> <p>På grund av religion firar flera familjer andra högtider än traditionellt svenska högtider. Vi kan omedvetet kränka familjer genom vår vilja att uppmärksamma olika högtider.</p>	<p>Om vi pedagoger inte har kunskap om olika religioner och traditioner, finns risk att kränkningar sker.</p>
<p><i>Funktionsnedsättning</i></p> <p>Barn med funktionsvariationer kan lätt bli utanför eftersom de inte kan delta på samma villkor som andra barn.</p> <p>Barn med funktionsvariationer kan ha svårt att förstå sociala sammanhang och regler, lekregler och turtagning.</p>	<p>Barnen behöver hjälp och stöd för att kunna ingå i alla sammanhang. Andra kan behöva stöd i lekkoder, spelregler och turtagning. Anpassningar i den fysiska miljön kan behövas för att alla barn ska få tillgång till alla miljöer och aktiviteter på förskolan.</p>
<p><i>Sexuell läggning</i></p> <p>Vi har inte identifierat någon risk.</p>	<p>Barn i förskoleålder uttrycker sällan sin sexuella identitet.</p>

<p><i>Ålder</i></p> <p>Om barn blir benämnda och kategoriserade som stora eller små kan diskriminering uppstå.</p>	<p>Om vi fokuserar på barnets ålder i stället för utvecklingsnivå, och erbjuder aktiviteter, lärmiljöer och material utifrån ålder uppstår risken för diskriminering.</p>
--	---

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på Hertig Karls förskola	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Utveckla lärmiljöerna både inom- och utomhus.	Ht. 2023	<p>En inne- och utegrupp har bildats, där varje grupp ansvarar för att driva arbetet framåt gällande trygga miljöer och närvarande pedagoger på förskolan.</p> <p>Miljöerna samt vårt förhållningssätt ska bidra till att motverka diskriminering och kränkningar.</p> <p>Arbetet delegeras ut av grupperna till övriga pedagoger i huset.</p> <p>Arbetet sker genom diskussionsträffar.</p>	<p>Respektive grupp</p> <p>Alla arbetslag</p> <p>Rektor</p>
Stärka barnens rätt att säga nej och stopp.	HT 2023	Arbeta med värdegrunden genom kompisböckerna och stopp min kropp.	Alla pedagoger

Planerade förebyggande åtgärder på Hertig Karls förskola	När påbörjas/ genomförs åtgärden?	Hur?	Ansvarig
Pedagoger sprider ut sig i miljöerna.	Ht 2023	Pedagogerna ska vara närvarande, härvarande och hörvarande i de olika miljöerna. Alla pedagoger har ett gemensamt ansvar för allas barn i alla miljöer.	Alla pedagoger
Trygghetsvandring och kartläggning.	HT 2023	Genomföra trygghetsvandringar i miljöerna tillsammans med barnen både innan och efter miljöerna är iordningställda för att kunna kartlägga miljöer som barnen upplever vara otrygga, och vidta åtgärder utifrån det.	Alla pedagoger

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1. Barns/elevs delaktighet

I det dagliga samtalet och i arbetet med barnen framgår barnens upplevelser och uppfattningar om vad som är rätt och fel. Vi är förebilder och medvetandegör dem om konsekvenserna av hur vi förhåller oss mot varandra. Vi har valt att främja en hållbar framtid och arbeta med värdegrunden genom Kompisböckerna.

4.2. Medarbetares delaktighet

Rektor har upprättat planen utifrån samtal med pedagogerna och diskussioner i arbetslagen och på APT. Alla medarbetare har tagit del av färdig plan och redigering har skett innan fastställande av planen. Kost- och lokalvårdspersonal är delaktiga i förskolans arbete bl.a. på kost- och städråd.

4.3. Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

I framtagandet av planen tar pedagogerna med de synpunkter som framkommit vid inskolning/introduktion, vid utvecklingssamtal och vid vardagliga möten. När planen är antagen av förskolan och finns att läsa på Mariestads kommun/Hertig Karls förskolas hemsida.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/ om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens pedagoger.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn	Pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn. Berätta om händelsen och hur förskolan hanterat det samt dokumentera samtalet.	Pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/ information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns pedagoger.	All personal
3.	Informera berörda barns vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog
4.	Utredning påbörjas	Rektor
5.	Barnen hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier (utifrån mognad)	Pedagog
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barns vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/ information av/ om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/personal meddelar rektor eller annan personal att barn blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier /sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier /sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
B. Personal utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten ¹ utsätter barn för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter barn för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef för förskola.

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera Avdelningschef för förskola.

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn

Informera Avdelningschef för förskola.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

^{2,2} Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasserier. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klagar för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.